

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben negyedévre . . . 3 korona.
 Híressévre 12 "
 Vidéken: negyedévre . . . 5 "
 Egyszerre 20 "

László József
 kiadó és laptulajdonos.

Szentmiklósi József
 felelős szerkesztő.

Egyen szám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon: 275
 Kéziratok nem adnak vissza.

A kiegyezés esélyei.

Debreczen, augusztus 23.

(K. sz.) A monarchia két államának függő gazdasági kérdései a végleges rendezés küszöbén állanak. A szűkebb értelemben vett gazdasági kiegyezés, beavatott helyről kiinduló jelentés szerint, összes alapelveiben készen van s már a megállapított friss czipiumok konkrét szövegezésénél tartanak. Tagadhatlanul nehéz és sok gondot igénylő munka ez, mely tulajdonképpen az elméleti tételeknek a gyakorlati életbe való átültetése, ennél az éltappenál azonban a mű többé fenn nem akadhat.

A függő kérdések második része a monarchia közös autonóm vámtarifája.

Ez a munka az, a mely az idő szerint a tárgyalás és az érdeklődés középpontját képezi. Es a vámtételek ez óriási halmazában még számos csoport vár végleges megállapításra.

Mindazonáltal biztat a reménység, hogy a méltányos kompromisszum

itt sem késhet már soká. Hiszen végre is az autonóm tarifa nem lehet az az archimédesi pont, a mely az egész kiegyezést kiforgassa sarkaiból.

A dolog természetéből következik ugyanis, hogy egy ilyen autonóm tarifának az a rendeltetése, hogy önmagát tegye feleslegessé. Elkészítjük, de abban a szilárd hitben, hogy tételei sohasem lépnek érvénybe, mivel a külállamokkal szerződésük utján más tételekben fognak megállapodni. És alig van ma Európában nemzetgazda, a ki a kereskedelmi szerződések létrejövését kéttségbe vonhatná.

Ez lévén a helyzet, az őszszel egybeülő parlamentek előbb vagy utóbb abba a helyzetbe kerülnek, hogy munkásságukra fognak appellálni a kormányok a szorosán vett kiegyezésnek és az autonóm tarifának elintézésére.

Vajjon milyen esélylyel?

A mi a magyar parlamentet illeti, erről semmi okunk sincs feltételezni, hogy a Széll-kabinet elő-

terjesztéseit más alapon bírálják meg, mint a javaslatok helyi értékének alapján. Ha a magyar parlament úgy találja, hogy Széll Kálmán becsületes alku eredményével lép elébe, hogy a javaslatoktól hozzájárulását megtagadja. Az iránt pedig semmi kétség fenn nem foroghat, hogy ez a kiegyezés, melylyel Széll Kálmán az ország elébe lép a Bánffy—Badeni-féle sokat emlegetett egyezségnek miben sem áll mögötte.

Az átutalás, a konparitás az állapégészségügyi egyezmény a maguk teljes értékében fognak figurálni az új egyezségben is, a mely régi tartalmán kívül csakis olyan koncessziókat fog tartalmazni, melyeknek teljes egyenértéke is ott fog szerepelni osztrák ellenengedvények formájában. És épen azért, mivel a magyar parlament objektivitásban kételkedni nem lehet. de viszont a kiegyezési alku értéke is hatályon felül áll, a magyar hazában a kiegyezést biztositottnak tekintetjük.

A „Szabadság“ tarczája.

Jó éjszakát.

Irta: Komtesse Diana.

Véghelyi ur, a szőkebajuszos, magas Véghelyi ur igen jól tudta, hogy minden játékban fődolog a hidegvér. Egy végtelenül közömbösen lejátszott teniszparti után megfogta tehát Olga grófnő apró, sportól edzett kezét és az igazi szerelemnek lágy, behizelgő hangján rebegette:

— Soha sem értettem a finoman szólt eselfogásokhoz. Szeret? . . .

Olga grófnő éppen nem volt meglepve. Egykedvűen föleserélte a rakettet Van der Welden legyőzőjével és iparkodott vele oltakarni azt a rejtélyesen elfutó mosolyt, a melyről a legtöbb ember azt hiszi: ezinizmus, csak a beavattottak tudják, hogy nem az. Nem is azalatt támad, míg fáj valami, hanem csak azután, mikor már fáj, mikor a csalódás szomorú emléke is a múlté.

Epp feljük repült a döntő game bolt és ezélt tévesztve, egy egész esomó illatos kétszinű virágot vert le az árnyas ground hársfáiról. Olga udvariata-

nul hátat fordított partnerének és lassan tüzködte keblére a lehullott virágok.

Alkonyodott.

Véghelyi csendesen folytatta:

— Mert nekem csupa boldogság, hogy maga ilyen közel van. Figyelem, kutatom az egyeniségét és elkábit az a levegő, amit együtt lehelünk be . . .

— Ugyan! Hiszen most mondta, hogy nem ért az ilyesmihez.

A férfi olvasni igyekezett az asszony lelkében. Finom, légies szálakból volt összefonva annak szövete és bármilyen titokzatos, sejtelemszerű felbőbe burkolózott is, úgy lehetett belőle olvasni, mint egy fehér lapról. Most is eltalálta, hogy mire gondol.

— Megmondjam, hogy mi forog most a fejében.

— Soh'se fárasza magát! Megmondom magam is. L'esprit ne devrait jamais fermer le pagasse au coeur . . .

— Jó. De a szivem sugja, hogy a mi találkozásunk már meg volt írva oda-fönt a csillagokban. Találkoznunk kellett Azt hiszem: mi tulajdonképpen boldogságra vagyunk teremtve mindannyian, de csak az tölti be hivatását, a ki párjára talál. En megtaláltam önt.

A bódítóan erős illatu hársfavirág szinte megremegett Olga grófnő kebelén. A szivében is mintha megmozdult volna valami. A félelen vagy a repdeső öröm? Hogy ime, most már hallja őt, akit bolondos gyerekekkel hasztalan áhított magának, a nagyot, az erőst, az igazat minden férfinak a hőst, az ő mesebeli herceget. És hirtelenében nem tudta, hogy elfolytsa e kitörni készülő szenvedélyét.

A férfi — természetesen — ezt is észre vette.

— Olga, édes, minden igaz, amit az emberek elől elrejtünk: a kedély hangulat és érzés . . . Csak a szó és ajk huzódik.

— Minden igaz . . . — suttogta az asszony, révetegen jártatva körül szeméit a sötétendő kerten — mindössze az élet és a férfi hazudik, mikor boldogságotiger mind a kettő . . .

Aczélos és szinte könyörtelen volt a szava. Fölvette magában, hogy azért sem enged a lelkébe pillantani. Pedig hiába volt minden vergődése, már pihegtek a szárnyai és nem sok hiányzott belőle, hogy egyszerre csak reszketve, édes meghatottságban zavartan és repeső szívvél simuljon oda ahhoz a gondolkodó, erős férfi emberhez.

Egészen más a helyzet az osztrák reisirathban. Ott a kiegyezést, sajnos. nem tárgyi alapon fogják mérlegelni, hanem politikai szempontból. Ha lesz cseh hivatalos nyelv, úgy a kiegyezés jó, ha nem lesz. úgy elfogadhatlanul rossz. Ez a helyzet ma odaát. Igaz, hogy Körber dr.-nak még egy teljes hónap a rendelkezésére, hogy a pártokkal tárgyaljon a kiegyezésnek a nemzetiségi vita anyagából való kikapcsolására. Siker fogja-e koronázni fáradozásait vagy nem, azt ma meg mondani nem lehet.

Az bizonyos, hogy az egész magyar nemzet szinpathiája kíséri őt békeszerző nehéz munkájában.

Az interparlamentáris konferencia.

Az elhalasztás igazi oka.

Saját tudósítónktól.

Budapest, augusztus 23.

Megirtuk már, hogy interparlamentáris konferenciát, a melyet ez idén Bécsben, szeptember 10-én akartak megtartani, három héttel későbbre halasztották. Az elhalasztásnak okául maga az osztrák csoport elnöke, Perquet báró azt adta elő, hogy a konferenciára váratlanul oly sokan jelentkeztek, hogy a fogadtatás előkészületei miatt kellett elodáznia a nemzetközi találkozást. Ez az indoklás mindjárt kezdetben feltűnt a magyar országgyűlés tagjainak.

Mindenki igen jól emlékezett még arra, hogy a midőn 1896-ban, a mille-

náris ünnep és kiállítás idején, Budapesten tartották meg az interparlamentáris konferenciát, szintén rendkívül sokan jelentkeztek az idegen vendégek az Unió minden államából. Mégis senkinek sem jutott eszébe a konferenciát elhalasztani, hanem a rendezőség az akkori szokatlannal nagy idegenforgalom ellenére is gondoskodott a vendégek méltó fogadtatásáról és elhelyezéséről, a mi mindeneknek a megelégedésére pompásan sikerült is. És külföldi vendégeink el voltak ezuttal is ragadtatva a magyar vendégszeretet felett.

Hogyan történhetik meg tehát, hogy a sokkal nagyobb Bécsben, a hol e mellett semmi egyéb nagyobb szabásu ünnepség sincs és a mikor szeptember 10-éig még épen elegendő idő maradt volna az előkészületek megtételére, mégis elhalasztották a konferenciát, — még pedig — három héttel későbbre.

Nos, ennek a szokatlan és rendkívüli eljárásnak az okáról ma értesült igen előkelő és megbízható forrásból fővárosi tudósítónk. Ennek a valódi oka a következő:

A mióta a bécsi konferenciára előkészülnek, az osztrák pártok között és kebelében élénk forrongást vettek észre. A különböző nemzetiségi pártok, különösképen pedig a csehek, olaszok és áldeutschok egy pucscsra készültek. Bele akarták vinni az osztrák nemzetiségi vizslyt az interparlamentáris konferenciába is. Nagyon természetes, hogy ez épienséggel nem volt innyére az osztrák kormányoknak, a mely megdöbbsent arra a gondolatra, hogy a házi perpatvart most a nemzetközi piacra akarják vinni és ott pellengére állítják majd azt a gyűlöletes helyzetet, a mely ma politikailag Ausztriában uralkodik.

Megindultak tehát a purparlék az

osztrák kormány és a parlamenti pártok között. Eddig azonban eredménytelenül. Arra gondolt tehát, hogy ha egyelőre elhalasztják a konferencia idejét, talán mégis sikerülni fog a békét helyreállítani, vagy legalább is a szokott és ismert reichszráti harcot a konferenciából kiküszöbölni.

Ime, ez a valódi oka a szokatlan halasztásnak.

Fővárosi levél.

Egyről-másról.

Budapest, augusztus 23.

Az István-napi sokadalomban hiába kerestem a naivul tapasztalatlan, sokat gunyolt, „jó vidékeiket.” Ezeknek a faja, úgy látszik, kiviszett a budapesti élethől. Az újságok (Szent István napján már rájár a kezük az ilyen írásra) szépen leírták, mint hámult az egyszerű parasztnép, hogy aztán hazatérve, még a téli-estéken is mesélgessen az otthonvalóknak a köpaloták világáról, — de ne higgyék, kedves olvasók, hogy ez egészen így van. A János bácsik, a Kata nénik és Erzsike leányasszonyok korántsem olyan tudatlanok manapság. A magát! szaladó kocsi, százfényű gyertya, vagy akár a mozgó kép látásán nem kiáltanak föl meglepetéssel, mert ha némelyik először jár is Pesten, az látta a pesti dolgok jórészét a maga vidéken valamelyik városban. Sok olyan furfangos, hogy mélységesen titkolja, ha meg is lepi egy és más. Kérdeztem egy jóképű földiműtől, hogy miért teszi?

— Hát mer annyi itt a rossz ember, hogy megesselnének, ha észreveszik a tudatlanságomat.

A kíváncsiságot, a kérdezősködés vágyát soknál a szomorú tapasztalás fojtja el. Azt

— Kegyed nagyon is kegyetlen önmagához, — szólt Véghelyi. — Egy kissé elfogult az emberekkel szemben, lenézi a prózái világot, de azért nem önző; érez él és gondolkodik folytonosan a maga külön kis lelki világában és nem jut eszébe, hogy az élet csupa illúzió.

Olga fölvetette nagy kék szeméit.

— Maga talán azt hiszi, hogy ha megtagadjuk is a fájdalom hatalmát, onnan már csak egy lépés a szerelem?

— Nem. . . De értsen meg, grófnő; azt mondom, hogy néha elfelejtjük egy kissé a rossz embereket. Mikor ittallal terhes a levegő, körülöttünk tomboló jókedvvel lüktet a természet pezsgő, eleven ereje, a vérünk fölfrissül és emlékeink a legszentebb és legtisztább ábrándokon ringatóznak, olyankor szent rajongás ragad el bennem és ragyogóbbnak látjuk meg a fényt is, rózsásabbnak ezt a mi földi utunkat.

— Istenem! — suttozta önfeledten Olga és belecsendül a lelkébe az ő elűzhetetlenül hűséges belső disszonanciája és ilyenkor azt hiszi, hogy nem lesz többé ereje halgatni ezeket a hangokat, emlékeinek szomorú keservét. . .

Eszébe jutnak küzködéssel telt leánykorának minden csalódásai és égető, nagy vágyakozás kél benne, hogy boldog legyen, habár erről az utjáról nincs többé visszatérés. Sorvasztó vágy sodorja az ál mok országa felé, hogy ott hagyja a lelkét és alig-alig hallja már a bukott angyal himnuszának töredékét is, amely a fülébe cseng unós untalan. . .

A férfi odahajolt egészen és szinte perzselte a leheletével.

— Olga, — suttozta szenvedélyesen — hiába keresi egyedül a boldogságot. Majd ha egyszer egy szerető szívre talál aki követni fogja lépéseit, mint az árnyék, ha hűséges imádásával ellesi a gondolatait átérzi az érzelmeit: becsüli meg azt az embert, mert átveszi magától az élet terhének felét és megédesíti azt. . .

— Késő, késő! — lebegett Olga ajkán a legvégső ellenvetés, a hitvesi eskü elhaló tiltakozása az élet hívogatásával szemben. — És ki tudja: hány asszonynak mondta el már ugyanezt?

— Az én koromban nem játék a szerelem grófnő. Nem is volt az soha. Jövendő boldogulásom van önnél. De ebben a korban vérszegény ábrándokkal nem táplálkozhatik már a szerelem Szabad és független vagyok szeretem.

Miért nem tépi szét azt a köteléket, melynek lényege már úgy is elveszett, ha az idő ellopta ábrándjait és könyörtelenül elfutott velük?

Olga zavartan tépegette a keblén levő virágot, míg egyszer marokra fogva az egészet eldobta magától mind.

— Ej, ne játszál a tüzzel! — mondta haragosan, önmagának beszélve és halvány rózsaszínű felhő futott végig az arcán.

Hisz ez már félig vallomás volt. Piros ajka szinte reszketett az élet vágyától, de kedves duzzogás szállt reá és könnyörgő sreme megríadva keresett menedéket bársonyos ujacskák mögött.

Félt. . .

És eszébe jutott valaki, egy szegény szerencsétlen asszony, akinek a szenvedését csak ő látta egyedül. . . Az édes anyja.

— Kedves Véghelyi, ne vegye rossz néven, nem tudok egy emléktől szabadulni. Az anyám. . . Mondják, nagyon szép volt. Az ő és az én átkom ez. Egyszer megfogadtam, hogy ha a végzet utamba hoz egy férfit, aki bennem is csak az asszonyt kívánja, míg fiatal és üde vagyok, akkor — bosszút állok rajta az anyámért megmagamért is! Amiért ellopták a gyermektől az anyja szívét: Tanultam valamit az ő kárán és ha utána szakad is ez a félelmes dobogó poltéma itt a bensőmben, akkor is azt mondom: hagyjon el mert későn jött. Nem azért hogy asszony vagyok, de a dacz és szenvedés már megacélozta a lelkemet. . . mert üres már egészen. . .

A leszálló éjszaka körülfogta a keretet és a sűrűlevelű hársfa szomorúan bölintott feléjük a levegőben.

— Jó éjszakát!

És elfordultak mind a ketten. Az asszony lassu lépésekkel haladt befelé és Véghelyinek úgy tetszett mintha világoskék ruhájával egy darab mennyország távoznék el tőle. . .

Azután megindult és vissza se nézett többet.

Pedig, ha nem salnálja a fáradságot Olga könnyeiből talán azt is kiolvashatta volna, amit szavakkal el nem mondhattott és hogy — azt is sajnálja már, amit elmondott.

tartják, hogy nagy kujon az urféle mind, meg hát minek az a sok czifraság, megél az ember a nélkül, aztán ugys a paraszton veszik meg adóban.

Egyik érdekes sajtásága a magyarnak, kivált az alföldi parasztnak, hogy jóformán alig vásárol Pesten.

— Resteli, néha fél is az ember olyan nagy, gazdag boltba menni — mondják — oszt, hej de nagyon csalni kell nekik, hogy a sok tükröt, drága bért fizetni tudhassák. Ami szükséges, van odahaza a zsidónál, ott alkudni is lehet. (Ez tán a legfőbb ok!)

Szerdán, a mikor Budapest egyébről sem beszélt, mint a Szent István-díjról, sok vidéki ember tarkította az utczai tömeget. Még a lóverseny-térre is jutott belőlük. Am a Stefánia-uton már nem a vidékieket néztük, hanem a futtatást, a melynek ugyan szomorú volt most a külső fiziognómiája. Hova lettek a nagytribün elől a május gyönyörű uri asszonyai. Hiába kerestük őket a szem, csak a fogadók tömegét látja sűrűni-forogni, nyüzsögni, tolamakni a totalizátorbódék körül. A zöld mező poézise eltűnt, a kaczagó tekintetű, kaczagó ajku asszonyok és leányok még valahol messze tengerek partján, vagy zugó lombu fenyőfák alatt fognak ki a nap perzselő sugarain s nem is gondolnak ránk, szégyen halandókra, vagy a legjobb esetben is nevetnek rajtunk, a kik ticketjeinket szorongatva, drukkolva várunk ki egy-egy versenyt. A nép még mindig az amerikai zokékért lelkesedik és *Taralt* szereti legjobban. Már is oly népszerű ez a lovas, akárcsak Zim Morgan vagy Adams.

Hja, a népkegy változékony, favoritokat keres és buktat el. Mit bánja, ha el is veszti minden pénzét a versenyeken, izgalom, hajsza kell neki s büszke, ha papirosan ki tudja számítani a Szent István-díj győztesét.

Ah! A Szent István-díj! Hány erős küzdelem, hány meglepetés, hány vereség és győzelem fűződik ehhez, a versenyhez! A turf análéiban örök időnkig fog élni a híre, hogyan verte le hajdanában a fúrge, de számító Ignác a hatalmas, verhetetlen Tokió-t. Azóta Ignác is, Tokió is eltűnt a fehér korlátok birodalmából, idegenbe utazott Ignác hírhedt lovasa, Sharpe, kit a nép egyszerűen a betörök királyának nevez, s új generáció méri össze erejét a harcok mezején, Egyszer Ignác és Tokio, máskor Façon, Marathon és Ponyvássy küzdenek.

A versenyzők változhatnak, de egy mindig igaz és mindig bizonyos marad. És ez? — kérdezik önök.

A válasz egyszerű és világos.

— Én veszték, te vesztesz, ő veszít, mi veszítünk, ti vesztetek, ők vesztenek!... ez a lóverseny aximotárának alapletétele. Minden időben igaz és megdönthetetlen. Minden változik a versenypályán. Új küzdők jelennek meg a pályán, új fogadók veszítik el összegyűjtött vagyoniukat, új zokék szállanak új harcokba, minden tavasszal új fűvön dülnek el a küzdelmek; minden, minden megváltozik, de örökké igazság marad; én veszték, te vesztesz, ő veszít...

De ne bántsuk azért a lóversenyeket, inkább élvezzük és gyönyörködünk benne. A játék sohasem tehet róla, ha szenvedélylyé lesz, a minthogy a ló sem tehet róla, ha minagyobb lovak vagyunk...

Kryszikai.

Debreczen város ménese és fogatai.

Király Gyula tanácsnok tanulmánya.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, augusztus 23.

Debreczen város tanácsa, tekintettel a város pénzügyi viszonyaira s a hozott közgyűlési határozatra, tervbe vette s az 1893 évre szóló költségvetés keretében alkalmazni is óhajtja a *megtakarítás* élvét. Ebből kifolyólag minden olyan intézményéről, mely tetemesebb kiadással jár, az illető szakreferens tanácsnok utján véleményes javaslatot kér be.

A város által fentartott törzsménes és czifra ménese, valamint a város részére használt fogatok költségeiről *Király Gyula* tanácsnok tegnap terjesztette be a tanácshoz nagy tanulmányra valló véleményes javaslatát, melyben bőven kifejezett okokkal támogatja a ménese és fogatok további fentartását s egyuttal a költségekről is részletezett jelentést ad a következőkben.

A ménesre vonatkozólag:

I. Bevétel:

1. Eladott lovak árából	20.000 kor.
2. Elhullott lovak bőrarából	20 "
3. Polgárságménesei közé adott városi ménlovak fenntartására a legelő terhére	13,954 40 fill.
4. Csődöresikós fizetéséhez hozzájáruló czifra ménesei pénztárból	240 kor.
5. Eladott Fenyőbéli széna árából	3000 "
6. Megtérítés a fogatokba adott lovakért	2500 "
összesen	39,714 kor. 40 fill.

II. Kiadások.

1. Folyó kaszáló évi bére	4000 kor.
2. Szénakaszáltatásra	3000 "
3. Szénarészletek kötözésére	500 "
4. Ménestester fizetése és iratai átalánya	1506 "
5. Csikósok fizetésére	2860 "
6. Lovászok fizetésére	6680 "
7. Lovászok ruházatára	650 "
8. Orvosi szerekre	100 "
9. Zabra	13.000 "
10. Sóra	200 "
11. Istállószerekre, szerszámok, szekerek vétele és javítására	1500 "
12. Ménesei állók javítása és jókarban tartására	1800 "
13. Ménlő bérlési költségekre	1500 "
14. Biztosításra	700 "
15. Szalmára	1000 "
16. Vasaltatásra	800 "
17. Ménestester jutalékra	1000 "
18. Vegyesekre	1000 "
összesen	41796 kor.

Megjegyzi a véleményadó tanácsnok, hogy a tetemesebb kiadással szemben is fentartandónak tartja a ménest, mert ezen a czimen évenként 35—40000 koronát kellene a lótartó gazdaközönségnek fizetni, ha az államtól kellene bérelniök apaállatokat. A ménese redukálását sem tartja lehetőnek, mert kívána-

tos, hogy az apamének a legmegfelelőbbek közül választottanak.

A városi fogatok 1903-ik évi költségelirányzatát következőkben terjeszti elő:

I. Bevétel.

1. Készpénzérti fuvarozásból	150 kor.
2. Az utadó alapítal, mint fuvarutólag megtérítendő	800 "
3. Egy kocsis fizetése megtérítéséből az utadó pénztárból	240 "
4. Epreskerti széna eladásból	2500 "
összesen	3690 kor.

II. Kiadások.

1. Lovak értékcsökkenés czimén a ménesnek megtérítendő	2500 kor.
2. Epreskertért	2500 "
3. Kaszáltatás	3000 "
4. Szénakötözés	400 "
5. Hintós kocsis fizetése	776 "
6. Két ígás kocsis	1120 "
7. Segéd	528 "
8. Kocsisok ruházatára	350 "
9. Előfogatozásra bérletfolytán	1009 "
10. Zabra	3600 "
11. Szalmára	1000 "
12. Sóra	100 "
13. Szekérkenőcs	100 "
14. Gyertyára	80 "
15. Orvosi szerekre	100 "
16. Lovak vasaltatása	900 "
17. Járművek vétele s javítása	2000 "
18. Istálló szerekre	300 "
19. Istálló javításra	300 "
20. Béreseket fizetésére	1000 "
21. Vegyesekre	1000 "
összesen	22.654 kor.

Megjegyzi hogy a kiadásból leszámítandók a tüzoltóknak adott lovak értékcsökkenése, azoknak ellátása, úgy, hogy ezenkívül a városnak csak 15.000 koronába kerül évenként a fogatok fentartása.

Hogy a fogatok helyett esetleg alkalmazandó fuvarok viszonylag többbe kerülnek, azt is kimutatja javaslatában, melyet mi itt mostan csak részleteiben sorolhattunk fel.

A tanulmány megérdemli a városi tanács figyelmét, mert gyakorlati tapasztalaton alapul. Es végtére az a takarékoság ne olyan legyen mégsem, hogy utólagosan még több kiadásába kerüljön a városnak. — Eldobni a szükségtelent, megtartani a hasznosat, az a legszebb elv a takarékosághoz.

UJDONSÁGOK.

H a z a f e l é.

Visszajön a város...

Fönt, fönt, kerek magassán az égnek, mely nevető kékjét borongó szürkére váltja ma-holnap, föltetszik előcsapata a délnek vonuló golyáknak. Nyárutói hűvös szellők játszanak az *Emlékkert* fái első sárga leveleivel. Nagy boldond ládák, tömött kofferek terpeszkednek el a vasutról jövő bérkocsikon. Vidám ábrázatok mosolygása köszönti a hintókról a járókelőket. Jön vissza a falazó, fürdőző város.

Napról-napra sűrűbben látni az utcán szinte új alakokat, jó ismerősöket,

a kiket ujjá tesz barna piros színe az arcznak, eleven ragyogása a szemnek, délezegebb tartása az egész nekitelt testnek.

Mert a fehér-falu falusi kis házak között a Balaton partján, a szabedmezőkön, az aranyszínű homokon észrevétlenül ujjászületik a test és a lélek, mely agyonesigázódott a városi kőházak között.

Haj, mi más ott harmatos hajnalban meglesni a sárga rigót, amint pajkosan hunczutabirozik ezüstlevelű nyárfáormán, mint idehaza a verebek közgyűlését hallgatni a nagyerdőn a bakkan-csos idillek unalmas színhelyén! Hej, mennyivel nagyobb gyönyörűség odakint a lombos fák, hűvös hegyoldalok, zöld pázsitján az árnyékban heverve elmerengeni a báránnyelű futásán, mint idebent az olvadó aszfalton, tudakolni az időjelzéstől: napon aszalódunk-e holnap, vagy locs-pocsban didergünk?

Ott még a nap is másképp süt, a szél is másképp fúj, de még az eső is másképp esik.

Itt égett a nap, de gyógyit, itt port okádik a szél, de ott altatót dudol, miközben az akáczlombot sodorgatja, itt sár lesz az ég könyéből, ott enyhítő itala a szomszéd mezőknek.

Poézis ott minden, dal, szín, illat, üdeség, elevenesség — a minék most mind vége szakad, mert eresztgeti már hideg leheletét a savanyu kedvű ősz.

És visszajön a város, népesebbek lesznek az utcák, látogatottabbak a misék, elevenebb a korzó.

Fürdőt, falut, pusztát, tanyát, jegegyét, sárgarigót elfelejtene a hálátlan emberek, legfőképp szerelmes lények emlékeznek róluk, odasugván az őszirózsás gavallérnak:

— „Ah, milyen unalmas volt ott a világ — maga nélkül . . .“

Lauka Gusztáv.

A magy íróvilág egy érdemes, nagy multu veteránja Lauka Gusztáv halt el tegnap délután Nagybecskereken. Május óta betegeskedett, fonnyadt a kiváló költő, míg végre tegnap csöndben kiszvenedett. Lauka Gusztáv, írói álnevén „Don Gunárosz“ a régi jó világ kobzosa. Nevét ismerik az ország minden részében, irodalmi becsü alkotásai megőrzik nevét az irodalomtörténet lapjain. Megtörtén, igaz részvéttel állunk ravatalánál, fájdalmasan könyezve a mulandóság pusztítását. Fogyunk, gyöngülünk . . . A gárda egyre kissébb; a nagyok, az erősek egymásután dőlnek sirba s haj! dehogy is tölti be elárvult helyüket a lengő haju, bohémságot hazudó, üres, léha jelen. Alig másfél esztendőn belül: Makai Emil „Margit“ poétája, Herczeg János „Magra“ édes, szerelmes trubadurja, Veszeli Károly, Inczedy László s im most utolsónak a

sorban Lauka Gusztáv, a magyar költészet nesztora. — A váratlanul elhalt író holnap temetik. Végtisztességén — mint tudósítónk táviratilag jelzi — képviseltetik magukat a fővárosi irodalmi testületek is.

* **Személyi hir.** Végli Gyula h. főkapitány, a bűnügyi osztály jelen vezetője holnap kezdi meg szabadságidejét, mely 30 napra terjed s melyet Debreczentől távol, tanulmányuton és fürdőhelyen tölt el.

* **Istentiszteletek.** Ma vasárnap, az ev. ref. templomokban a következő lelkészek végzik az istentiszteletet: Nagytemplomban Szabó Bertalan s. lelkész, Kistemplomban Dicsőfi József lelkész, Újtemplomban Mitrovics Gyula lelkész, Ispótytemplomban Könyves Tóth Kálmán lelkész. Szegényházban: Hajdu Zsigmond püspöki titkár, Csapókeri ima házban Kovács János népiek. felügyelő. A róm. kath. templomban délelőtt: 6 órakor szt. misét mond Vass Károly kegyesrendi tanár: 7 órakor Pák Emil: 8 órakor Váradi Károly kegyesrendi igazgató: 9 órakor ünnepélyes nagymiséét mond dr. Wolafka Nándor v. püspök segédlettel; utána Pák Emil szt. beszédet mond: háromnegyed 11 órakor miséznek Brósztel Lajos: fél 12 órakor szt. misét mond Szabó István. Délután 3 órakor Lytánia utána Rózsafüzér. Az ág. hitv. ev. templomban d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes tart istentiszteletet. A gör. kath. kápolnában: reggel 6 órakor reggeli istélet, délelőtt 9 órakor szt. mise; délután 3 órakor vecsernye, 4 órakor rózsafüzér ájtatosság.

* **Teljes tanácsülés.** Holnap délelőtt tíz órakor teljes tanácsülés lesz a városháza nagy tanácstermében Komlóssy Arthur főjegyző, polgármesterhelyettes elnökle alatt. A tanácsúlesen az aug. 28-iki rendkívüli közgyűlés tárgyait készítik elő. Ugyancsak ekkor kerül tanácsú döntés elé a Kossuth-szoborra megszavazandó 100 ezer koronás összeg ügye is, valamint a város székháza nagyterme részére megfestendő Kossuth-arczkép felletti határozat is.

* **Az utadó előirányzata.** Reitz Ferencz Pál, nagybecskereki hivatalnok, talán egyéb dolog hiányában, az utadó költség-előirányzat megkészítésére alkalmas módszert fedezett fel és ebbeli felfedezését ki is adta egy füzetben, hogy mások is tanuljanak belőle. Különösnek találjuk rohanó századunkban, hogy akad ember, aki az ilyen dologgal is hajlandó bibelődni. A jeles szerző megküldte munkáját Debreczen város tanácsának is.

* **A szabadságszobor-bizottság ülése.** A szabadságszobor-bizottság tegnap tartotta utolsó ülését a városháza nagy termében Komlóssy Arthur főjegyző, polgármesterhelyettes elnökle alatt. A gyűlésen a bizottsági tagok közül jelen voltak Lengyel Imre és Hamar László. — Megjelent a szobor alkotója Tóth András is. A gyűlés elhatározta, hogy a Tóth András részére még esedékes 12 ezer koronából 6000 koronát kiutal s a fennmaradó 6000 koronát akkor adja ki, ha a szobor petimirozása és ezizellirozása teljesítettik. Ennek eszközésével Hirmann Ferencz budapesti érczöntőt bízzák meg, ki köteles lesz azt szept. 10-ig teljesíteni. Köszönettel vette tudomásul a bi-

zottság, hogy Tóth András egy — 120 helyről összehordott földdel telt zsákot ajánlott fel a szobor talapzatához. Megkeresik a Csokonai-Kört, hogy az intézkedjék az ajándékozott föld hova helyezéséről, addig pedig a kollégium szertárában tétessék őrizet alá. Végül elhatározták azt is, hogy a szobor körül levő magasabb fákat lesonkitják, hogy a szobor jobban látható legyen. Ennek elintézésére Lengyel Imre bizottsági tagot kérték fel. Ezután elnök berekesztette az ülést.

* **Kérelem diszruháért.** Nánási Andor az ujfehértói Kossuth-ünnep rendező-bizottság jegyzője kérelmet intézett Debreczen város tanácsához. Kérelmében a szeptember 19-én tartandó Kossuth-ünnep fényének emelése érdekében tíz darab magyar diszruhának kikölcsönzését kéri a városi színház ruhatárából. — Hiszük, hogy a tanács készségesen teljesíti Ujfehértó jegyzője kérelmét és szívesen segédkezik nyujt, hogy a Kossuth-ünnep Ujfehértón is sikerüljön.

* **Eljegyzés.** Haasz Ignác Debreczenből eljegyezte Schön Adolfné bájos leányát, Piroskát, Bihardiószegen.

* **Sorshuzás.** A debreczeni gör. kath. templomot akartak építeni. Templomépítésre azonban nem lévén elég pénz rendelkezésükre, elhatározták, hogy a hiányzó összeget egy tárgysorsjáték rendezéséből fogják pótolni. Felirtak ez ügyben a miniszteriumhoz s a pénzügyminiszter engedélyezte is a tárgysorsjátékot. A sorsjátékot rendező-bizottság most tudatja a közönséggel, hogy a sorsjegyek huzása ez évi szeptember hó hetedikén fog megtartatni s e huzásra sorsjegyek még mindig kaphatók a bizottság irodájában Csapó-utca 57.

* **Kinevezések.** A hivatalos lap jelenti, hogy a kereskedelmi magyar kir. miniszter Ambrus Bezső és Biró Zoltán debreczeni posta-segédtszettek, tisztékké nevezte; Kányási István segéd iszt pedig ellenőrré lépett elő.

* **Rendelet a tartalékos katonáknak.** Egy igen fontos rendelete érkezett a honvédeknek Debreczen város katonai ügyosztályához a katonai jelentkezési szabályok megváltoztatása tekintetében. A honvédelmi miniszter ugyanis elrendeli, hogy a folyó év október 1-ső napjától kezdődőleg a nem tényleges állománybeli katonák és honvédek a tényleges szolgálatból történt kilépésük, vagy fegyvergyakorlatról hazautazásuk után a szabadságolás napjától számított nyolcz napon belül kötelesek a tartózkodási helyi községi előjáróságánál jelentkezni, nem pedig mint eddig huszonnégy nap alatt kellett. A később jelentkezőket büntetéssel sújtják.

* **Az őszi vásár elhalasztása.** A debreczeni vendéglős ipartársulat nevében, annak érdemes elnöke Hauer Bertalan beadványt intézett tegnap a városi tanácshoz, melyben kéri: az októberi országos vásár más napra való elhalasztását. A kérvény felemlíti erős indokként, hogy az izraeliták legnagyobb ünnepe a hosszú nap (Jom-Kipur) egybeesik az országos vásárral. Kéri tehát a tanácsot, hogy halassza el az országos vásárt. Hasonló okból már volt eset elhalasztásra.

* **Házasságkötések.** Az elmúlt héten az anyakönyvi hivatalban az alábbi házasságkötések történtek: Szóke Sándor ev. ref. csizmadia mester Forgó Juliánával ev. ref., Hajdu Kálmán ev. ref. dohánygyári osztályvezető Rankay Ilo-nával róm. kath., Mayer Janos ág. ev. kereskedő Némethy Abellel róm. kath., Kovács István ev. ref. m. á. v. táyírász Sütő Irénnel ev. ref., Porcia János gör. kath. szabó m Fennits Mártával gör. kath., Wolhmann Antal róm. kath. kereskedő segéd Czerék Margittal ev. ref., Ráczkői Sándor ev. ref. mészáros Sós Johannával ev. ref., Puchák János gör. kath. cipész m. Sinkó Máriával róm. kath.

* **Elhunyt betűszedő.** Ott hordta testében az öldöklő kór csirait, hanem azért mosoly volt az ajkán, reménysugár a tekintetében. Hiszen ifju volt még a szegény Tóth Miklós. Huszonegy év tavasza virult el felette csupán. Ilyen korban ki ne kíváncsoznék élni? Sok küzdelem, nélkülözés volt osztályrésze, míg segédül fölvergődhetett s ime: mikor a munkás, törekvő ifju már saját erejéből megszerezte kenyerét, a gyilkoló kór lefektette a halál hideg ágyában. Nincs többé a jó Tóth Miklós. Megürült a helye a nyomdában, hol kitartó szorgalommal rakta egybe nap-nap után a betűket. Halála nem dobbantotta meg egész ország szívéit, de szaktársai, gyászoló hozzátartozói s a jó ismerősök sokáig emlékükből őrzik a korán elhunyt ifju emlékét. Mi, a kik lapunk révén, melynek szorgalmas szedője volt, közelebbi viszonyban voltunk vele, mélyen sajnálni tudjuk a törekvő, derék ifju kora sirbyszállítását. Éjjeit áldozta fel, hogy kiszedje a betűket lapunkba a hírsóvár közönség részére. Most már vége küzdésének. A munkás kéz megmerevült, az ifju szív megszűnt dobogni... Elhunytáról szomorodott szívű szaktársai a következő gyászjelentést adták ki:

„Mélyen szomorodott szívvel tudatjuk szeretett szaktársunk Tóth Miklós betűszedő életének 22. évében, 2 heti kínos szenvedés után, f. hó 22-én, éjjeli 11 órakor történt gyászos elhunytát. Kedves szaktársunk hült tetemei f. hó 24-én d. u. 5 órakor, Csonka-utca 6. számú gyászháztól a Kossuth-utcai temetőben fog örök nyugalomra létezni. Mely végtisztességtételre szomorodott szívvel meghívjuk úgy szaktársainkat, mint jó ismerőseit. Debreczen, 1902. augusztus 23. A László-nyomda személyzete.

* **A polgárság panasza.** A sestakerti és sétatéri-uton lakó polgárok terjedelmes beadványban tettek panaszt a tanácsoshoz arról hogy a katonák lövőgyakorlataikat ott tartják s e miatt örökös rettegésben kell lenniök. Nemcsak jószáguk, vagyonuk van veszélyeztetve a röpködő golyók által, hanem még életük is. A tanács méltányolva a polgárság panaszát, elhatározta, hogy felír a parancsnoksághoz a lövőgyakorlatoknak más helyre tétele végett.

* **Leégett cselédlak.** Nagy tűz pusztított tegnap a Dégenfeld-örökösök téglasi tanyáján. A cselédlak gyuladt ki fényes nappal s mire a mezőn dolgozó

cselédség észrevette a tüzet, már minden erőfeszítés hiábavaló volt. A keletkezett tűz elhamvasztotta az épületet. A kár 44000 korona, mely azonban biztosítás utján megtérül.

* **Halálozások.** Tegnap meghaltak Debreczenben: Simonka Eszter ev. ref. 6 éves, Kántor Ilon ev. ref. 3 éves, Tóth Miklós ev. ref. 22 éves, Vaszil Gyula gör. kath. 36 éves, Tarcsay Róza ev. ref. 2 éves.

* **Kamarai közlemények.** A debreczeni kir. törvényszék a hozzá tartozó kir. járásbíróóságok, a debreczeni kir. ügyészség és a központi fogház helyiségeinek fűtésére, az 1903. évben szükségelendő tüzelő anyag beszerzése céljából, a f. évi szept. hó 2-iki lejáratú pályázatot hirdet, melynek feltételei a kamaránál megtekinthetők. A m. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága, az ügykörbe tartozó gyárak részére az 1903. évben szükséges ásványhenger csillekenő olaj, valamint olvasztott és nyersfaggyu stb. szállítására ezenel nyilvános pályázatot hirdet, melynek lejáratú határideje f. évi szeptember 5. A debreczeni m. kir. dohánygyár aszfaltozási munkálatokra a f. évi szeptember 9-iki lejáratú pályázatot hirdetvén, felhívtnak ajánlattevők, hogy az ide vonatkozó feltételeket a kamaránál bármikor megtekinthetők. A temesvári m. kir. állami fa és fémipari szakiskola igazgatósága, a fémipari műhelyének folytatógos berendezéséhez szükségelt gépek és felszerelési tárgyak szállítására hirdet ezenel pályázatot, melynek határidejeül f. évi szeptember 10-ikére tüzetett ki. A m. kir. államvasutak budapesti-balparti üzletvezetősége, a vonalai részére szükséges faanyagok szállítására a f. évi szeptember hó 10-iki lejáratú pályázatot hirdetvén, értesítettnek az érdekeltek, hogy az idevonatkozó feltételeket az alulírott kamaránál megtekinthetik. A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1903. évben szükséges 21000 métermázsas kőolaj szállítása iránt ezenel nyilvános pályázatot hirdet, melynek határidejeül f. évi szeptember 19-ike tüzetett ki.

* **Vörös kakas.** Tüzet jeleztek tegnap estefelé a központi tűzörség telefonján. Künn a Köntös-kert harmadik dűlőjén gyuladt ki Kolláth Imre házikója eddig ismeretlen okokból. Le is égett földig, mert mire derék tűzoltóink Nagy Gábor alparancsnok vezetésével kiértek a messze tüzhöz, akkorra elvégezte pusztító munkáját a veszedelmes elem. A kár biztosítás révén megtérül.

* **Hangverseny.** Az „Angol Királynő” pompás kerthelyiségének előkelő közönsége egy nagytehetségű fiatal leánynak tapsolt tegnap este. Köldesi Szerénke klasszikus muzsikája, bámulatos, szinte mesteri játéka élvezetes, gyönyörűséges szórakozást nyújt és méltán megérdemelte a közönség figyelmét és támogatását.

* **Országos iparos gyűlés Nagyváradon.** Az 1884 évi ipartörvények életbelépése óta iparosaink immár öt országos értekezletet tartottak. Hazai iparosságunknak jóformán csakis e gyűléseken adják meg az alkalmat, hogy három évről három évre kipanaszkodhassák magukat, kifejezést adhassanak azon számtalan sérelemnek, melyek iparfejlesztésünket országszerte lenyűgözik. Egy szekérre való volna már legalább is azon üdvös hatá-

rozatok száma, amelyek ezen országos gyűléseken a miniszter szakközegének jelenlétében meghozattak, de ezeknek is az lett sorsuk, mint minden üdvös határozatnak Magyarországon: papíron maradtak, írott malasztnak. Az ipartörvény revízióját, az ipartestületek hatáskörének kibővítést, minden gyűlésen újra és újra felmelegítik. Most azonban úgy látszik már türelmüket vesztették az iparosok. A központi vezetőség felhívására alig van testület, mely újabb javaslattal lépne fel a kongresszuson, a legtöbben azt hangoztatják, hoay jó lesz már valamit a régebben hozott határozatokból elintézni, mielőtt a kisiparosság teljesen pusztulásnak nem indul. Az előértekezletet Budapesten ma tartják meg, az országos értekezletet pedig Nagyváradon, szeptember vagy október hóban. A hangulat országszerte nagyon harcias az iparosok között, de még jobban elfogja mérgecseni az a körülmény, hogy több ipartestület a kereskedelmi és iparkamarák kettéválasztásának kérdését is napirendre akarja tüzetni. A gyűlésen Debreczen is képviselve lesz.

x **Ma vasárnap** a Dréher söresarnokban Rácz Károly teljes zenekarával hangversenyez.

x **Őszi uri divat újdonságok** beszerzése végett külföldön időzöm, e hét folyamán hazaérkezem, az itt beszerzett feltűnő szép férfi divat különlegességekkel, ajánlom mélyen tisztelt vevőim szives figyelmébe. — Kiváló tisztelettel Berlin, 1902. augusztus hó, Fekete Jakab uridivat üzlete, Debreczen, főtér.

TANÜGY.

Tudnivalók a jövő tanévre. A Szvetits zárdai elemi leány és polgári leányiskolájába, valamint a tanítónőképző és továbbképző tanfolyamaiba a beiratások szept. hó 3—4 és 5. napjain, mindenkor d. e. 9—12 óráig fognak eszközöltetni. Az első két napon csak róm. kath. növendékek vétetnek fel, a harmadik napon más vallásuak is. Azon növendékek, kik az intézetbe már jártak, bármely napon jelentkezhetnek. A tandíj minden vallásfelekezetre nézve egyenlő. Beiratási díjak a következők: Elemi leányiskolába 2 korona. Polgároleányiskolába 4 korona. Továbbképzőtanfolyamba 4 korona. Tanítónőképzőbe 10 korona. Ezenkívül bizonyítvány, értesítő és könyvtár díj különbségnélkül minden növendékre nézve 2 korona. E beiratási díjak fizetése alól felmentés nem adható. Tandíjak a következők: Elemi leányiskolába 40 korona. Polgároleányiskolában 50 korona. Továbbképzőtanfolyamba 60 korona. Tanítónőképzőben 100 korona. A felvételi, javító, és magánvizsgálatok szept. hó 1 és 2-án d. e. 8 órától és d. u. 3 órától tartatnak. Szept. 6-án reggel 8 órakor a Szentlélek Isten ünnepélyes segítségül hívása, mely után az 1902—903. tanév előadásai megkezdődnek. A zárdai igazgatóság.

Iskola megnyitás. A helybeli gör. kath. iskolában a beiratások szeptember 1-től 6-áig tartanak. Felkéretnek a szülők, hogy 6—12 éves tanköteles gyermekei-

ket a csapó u. 57. sz. alatt a lelkészi irodában beiratni igyekezzenek, magokkal hozván a tanítók nyugdíj-alapra 30 fillért, egész évi tandíjjul 6 korona 40 fillért, valamint a mult évről esetleg fennmaradt tandíj-hátralékokat is. Az igazgatóság.

Tanév megnyitás. A róm. kath. elemi fiu és leányiskola I—VI osztályaiba a beiratások szeptember 1. 2. 3. 4. 5 és 6-án naponként d. e. 8—11-óráig tartatnak. Az első osztályba valláskülönbség nélkül csak azon gyermekek vétetnek fel, kik 6. életévüket már betöltötték, s ezt a körülményt keresztlevéllel, vagy u. n. „születési és keresztelési jegygyel” igazolják, s egyidejűleg himlőujraoltási bizonyítványukat is felmutatják. Az évi tandíj 6 korona 40 fillér. Ezen kívül minden növendék beiratása alkalmával 30 fillért köteles az országos tanítónyugdíj alapra lefizetni. A javító és magánvizsgálatok a beiratási napok délutánjain 3 órától tartatnak „Veni sancte” szeptember 8-án reggel 9 órakor lesz, és szeptember 9-én a rendes előadások megkezdődnek. A róm. kath. iskolaszék.

Iskolai értesítés. Az ág. hitv. evang. elemi iskolában a tanulók felvétele szeptember 1—3 napján történik d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig. Felhivatnak az érdekeltek szülők, hogy tanköteles gyermekeiket a jelzett időben beiratni sziveskedjenek. Az első osztályba jelentkezők himlőoltási bizonyítványt is tartoznak felmutatni. Akik tandíj elengedésért folyamodni akarnak, ebbeli kérvényeiket a beiratás alkalmával nyújtják be. Debreczen 1902. augusztus 28-án. Az ág. hitv. evang. iskolaszék elnöksége.

Beiratkozás a róm. kath. főgymnasiaumba. Alulírott főgymnasiumi bizottság ezennel tudomására hozza az érdekeltek szülőknek, hogy főgymnasiumunk az 1902—3 tanévben teljes nyolcz osztálylyal nyílik meg s hogy a felvételek folyó évi szeptember hó 1., 2. és 3-ik napján a főgymnasiumi igazgatóság által eszközöltetnek; és pedig július 1., 2-ik napján csak a helybeli katolikus vallású, 3-ik napján a helybeli és vidéki más vallású tanulók számára. Ugyanezen sorrend tartatik be a szept. 1—3-ig tartó felvételi idő alatt is. — Intézetünkben jelenleg járó tanuló ifjak a felvételi idők bármely napján jelentkezhetnek és felvétetnek. Az első főgymnasiumi osztály mellé — ha elegendő számban jelentkeznek növendékek — párhuzamos osztályt állítunk. F. é. szeptember hó 26 és 27-én tartatnak a felvételi és magánvizsgálatok, szeptember 29 és 30-án pedig a beiratások. Felvételi díj fejében minden tanuló 10 koronát, tandíj fejében pedig — mely minden vallású növendékre egyenlő — egész évre 60 korona fizetendő; a tandíj négy egyenlő negyedévi előleges részletben is fizethető. 1902. október 1-én a tanév ünnepélyesen megnyitattik. Kelt Debreczenben, 1902. június hó 18-án. A róm. kath. főgymnasiumi bizottság.

EGYLET.

Értesítés. A Debreczeni Kereskedelmi Betegsegélyző-Egylet igazgatósága tisztelettel tudatja, hogy hivatalos helyiségét a Kereskedő-Társulat palotájának első emeletére (a diszterem mellett levő kisterembe) helyezte át. Az egylet tagjai kéretnek, hogy esetleges megkereséseiket vagy kívánságaikat kis papírszeletre fölírva az ajtó mellett ki függesztett levélszekrénybe dobni sziveskedjenek. Az ilyen írásbeli megkeresések azonnal elintéztetnek. Hivatalos óra naponként d. u. 2—3-ig, amikor az ügyek személyesen is elintézhetők. Debreczen, 1902 augusztus hó 22-én. Az igazgatóság.

MULATSÁG.

Czipész bál. A „Debreczeni Czipész, Csizmadia Munkások és Kisiparosok Szakegylete” sikerült mulatságot rendezett tegnap este a „Margit fürdő” villanyvilágított dísztermében. A mulatság, ugy anyagilag, mint erkölcsileg igen jól sikerült. A közönség a természet zsufolásig megtöltötte. Az első négyest 120 pár tánczolta, Kiss Gyula zenekarának hangjai mellett.

TÁVIRATOK.

A kiegyezési tárgyalások.

Bécs, augusztus, 24. (Saját tudósítónktól.) Az autonóm vámtarifa megállapítása dolgában folyó tárgyalások Széll Kálmán és Körber miniszterelnökök, Láng és Call kereskedelmi miniszterek, Darányi és Giovanelli földmívelésügyi miniszterek és a két miniszterium szakelődői között ma délelőtt folytatódtak a magyar miniszterium palotájában. Lukács László és Böhm-Basenk pénzügyminiszterek, valamint a két miniszterium szakelődői megkezdtek

a tárgyalásokat resszortjuk függő kérdéseire nézve.

Munkások véres verekedése.

Temesvár, aug. 24. (Saját tudósítónktól.) Az ügyészséghez jelentés érkezett, hogy Majláthfalván, Vinga mellett, mezei munkások között véres verekedés támadt egy leány miatt. Nyolcz munkás súlyosan megsebesült.

Miniszterek utja.

Bécs, aug. 23. (Saját tudósítónktól.) A miniszteri tanácskozásokat ma megszakították. Széll Kálmán Rátótra utazott. Láng Lajos pedig Düsseldorfba, a hol az iparkiállítást tekinti meg.

TORVÉNYKEZÉS.

Bűnügyi lőtárgyalás. 1902. augusztus 25-én, hétfőn Gabuár János ellen lopás büntette, Kiss Gyula ellen lopás büntette, Tóth János ellen hamis tanúzás büntette, Láber Mihály ellen gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége. Augusztus hó 26-án kedden Vádtanácsülés. Augusztus 17-én szerdán: Karaszlai János ellen, király sértés vétsége, Szabó József ellen magánlak sértés büntette. Augusztus 29-én pénteken: Kostya János ellen, közokirathamisítás vétsége, Porkoláb Demeter s társai ellen lopás büntette, ugyanaznap ítélet-hirdetések. Augusztus hó 30-án szombaton: Felelvteli ügyek nyilvános tárgyalásai vétségi és kihágási ügyekben.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. L. (Helyben.) 1. Olvastuk, de sürgőtelennel tartjuk a polemikát s így nem is válaszolunk. Mindössze az történt, hogy mi nevével neveztek a gyereket, míg az illusztris szónok óvatosan kerülte és állandóan a „sajtó” gyanúsítását utasította vissza. A kifogásolt hírlapi tudósítás tehát nem téves s így hiábavaló a „czáfolva czáfolgatás.” — 2. Minden könyvesboltban kapható; ára — ha jól tudjuk — hét korona.

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.

1 nagy palaczk ára frt. 1.35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Szagtalan

padló-viasz „Gloria”

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára.

Arany-fénymáz

képekreték stb. bearanyozására.

1 kis palaczk ára 20 kr.

Fehér „Glasur“-fénymáz

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.

1 doboz ára 45 kr. — Mindenkor kapható:

Szent-Királyi Tivadar cégénél Debreczenben.

K R A Y E R E. É S T A R S A

MAGYAR FESTÉK-, KENCZE- ÉS LAKK-GYAR

B U D A P E S T,
Iroda és raktár: — Compt. u. Niederlage:
V., Váci-ut 6. (Frankl-vasudvar)
nyugoti pályaudvar közelében.
József főherceg 6 es. és kir. fensége
udvari szállítójai.

FIÓKÜZLETEK: — FILIALEN.
VII., Akácfa-utca 64. (Király-utca sarok).
VII., Kerepesi-ut 50. (Erzsébet-körút sarok).
IV., Vámház-körút 10. (Közp. vásáresarnok
átellenében).
M. kir. állami és Budapest fő- és székváros
szállítójai.

Halzsir, faggyu, vaselin, gépolaj, koci-kenőcs, föld-, vegyszeti- és lakk-
festékek, kátrány, carbol, creolin, **carbolineum, kékkő**, olaj, vízüveg, kát-
rány, silicat, portland-cement, gipsz, graphit stb.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

NOVAK FERENCZ

vésnök és zománczó

BÉCS, XVI., Koppstrasse 34.

a legtöbb egyesület és testület,
szövetség és klubok szállítója.

Előnyös forrás jelvények, diszítések, érmek és ki-
tüntetések tekintetében arany, ezüst és bronzból, kerék-
párosok, evezősök, vitorlások, athleták, lövészek, tornászok
dalarok, vadászok, veteránok, tüzoltók, stb. számára.

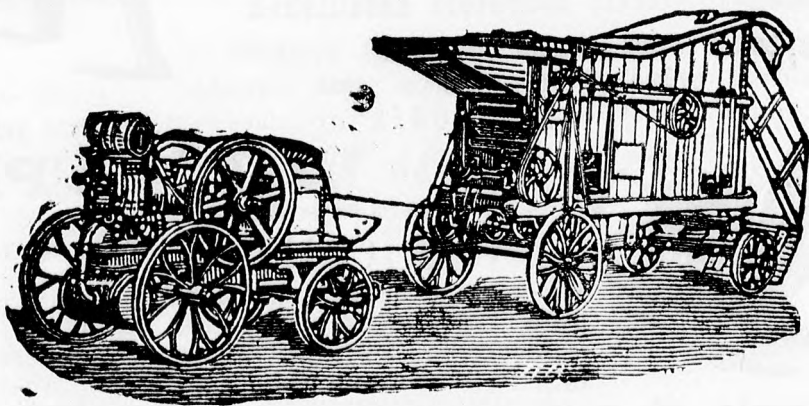
Minták kívánatra bérmentve küldetnek mindenüvé
Elsőrendű ajánlatok.

„MAYER“ GÉPGYAR

Vas- és Fémöntőde Részvény-Társaság

Szombathely.

Árjegyzék kívánatra ingyen
bérmentve.

Árjegyzék kívánatra ingyen
bérmentve.

Gyártunk: Mindennemű mezőgazdasági és szőlőművelési
gépeket. Kitűnő szerkezetű benzinmotorokat
2—30 lóerejéig, stabil alakban különféle ipari célokra, valamint locom-
bil alakban gazdasági gépek stb. hajtására. — Teljes műmálmom berende-
zési gépeket, valamint az olajgyártáshoz szükséges berendezéseket és
gépeket. — Elvállalunk minden a gépszakmába vágó alkalmi szükséle-
tek szerkesztését és kivielét.

Modern berendezésű vas- és fémöntőnk mindennemű vas- és fémöntés
nyers és megmunkált állapotban szállít.
Raktár Budapesten, V. Lipót körút 15.

Nagy jövedelemre

tehetnek szert tisztességes egyének,
a kik egy elsőrangú pénzintézet kép-
viseletét sorsjegyeknek részletfize-
tés melletti eladásra elvállalják.
Ajánlatok „Részvénytársaság 1001“
alatt

Haasenstein és Vogler

hirdetési irodájába,

Budapest, Dorottya u. 9. kéretnék.

W. GARVENS, WIEN,

I. Schwarzenburgstrasse 6.
I. Wallfischgasse 14.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Kapható technikai és gépüzletekben, kiskészítőknél stb.

Szivattyúk
mindennemű házi és nyíl-
vános célokra, a mező-
gazdasági, építkezés- és
iparnál.
Csövek, tömlők, csapok
stb. stb.
Szivattyú- és gépjáratási
beteili társaság

Érlegek
Legújabb javított reneszán-
tízedes, futó súlyú és hímér-
legék fából és vasból, keres-
kedelmi, közlekedési, gyári
mezőgazdasági és ipari
célokra.
Embermérleg, mérleg,
házháználra, stb.

A női szépség
elérésére, tökéletesítésére és
fenntartására legkitűnőbb és
legbiztosabb a
FÖLDES-féle
MARGIT-KRÉM

mely vegytiszta, sem higanyt, sem olmot nem
tartalm, teljesen ártalmatlan, zsirmentes.

Törvényesen védve.

Ezen világhírű arczkenőcs pár
nap alatt eltávolít szeplőt,
májfoltot, pattanást, bőrráktát
(Mitesser) és minden más bőrb-
aját. Kisimítja a ráncokat,
redőket, himlőhelyeket és az
arcot fehérré és üdévé vara-
zolja!

Legkitűnőbb óvszer a nap és szél
bofolyása ellen.

Ára: kis tégely 1 kor, nagy tégely 2 kor. Mar-
git hölgypor (3. féle színben) 1,20 k. Margit-
szappan 70 fl. Margit fogpép (Zahnpaste) és
Margit-arcviz 1 kor.

A közönség megtévesztését célzó után-
zatoktól óvakodjunk.
Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes bekül-
dése után küldi a készítő:

Földes Kelemen, gyógyszerész Arad.

Kapható minden gyógyszerárban, drogériában
illátszer kereskedésben.

Főraktár Debreczenben:

Balázs Ö. Füleki L. Kovács N.
Mihalovits, Muraközy, Rotsch-
nek V. E., Szilcz F., Tóth B.,
gyógyszertárakban. Jóna és Jóna
drogériájában.

Kiadó lakás.

Bethlen-u. 12. sz. a. egy csinosan butorozott különbejáratu szoba egy előszobával kiadó. Értekezhetni az ott lakó tulajdonossal.

Hirdetések

.. a SZABADSÁG napilap számára ..
jutányos áron felvételnek.

Minden külföldinél jobbak!
és olcsóbbak!

Egyenruházati-intézet

„A magyar testörhöz.“

PETRUS KÁROLY

polgári és katonai szabó

BÉCS

XV., Hütteldorferstrasse 183.

a cs. és kir. lovassági, gyalogos és tüzér laktanyákkal szemben

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Egyenruhák cs. és kir. katonaság, állami tisztviselők, Veterán-egyletek, sport, vadász és kerekpár kosztümök, liberiák, stb.

JUTÁNYOS ÁRAK, KITŰNŐ KISZOLGÁLÁS.

A
Debreczeni Vasöntőde

és

Géplakatosság

aranyéremmel kitüntetett
ék-szerkezetű, erőátvitteles

Borsajtói és Szőlőzúzói!

Eladás egyedül a gyártelepen
Péterfia végén,
a Hadház-utcában.

Két szoba, irodahelyiségnek is alkalmas kiadó. — Ugyanott egy vertheim szekrény is eladó. Értekezhetni lehet Széchenyi-utca 12.

Balkénes iszapfürdő

lithimnos forrása.

Páratlan gyógyhatásu

VESE-, HÓLYAGBAJOK-nál
ÉS KÖSZVÉNYÉNél. o o o

Kénes, nemkülönben
o ritka gyógyerejű o
MOÓRFÜRDŐI

a legjobb eredménnyel használtatnak csuzos bántalmaknál
o o o o és női bajoknál. o o o o

Villanyosfény- és villanyos vízfürdőiben,
továbbá hidegvizgyógyintézetében az

IDEGBAJOSOK ÉS
IDÜLT IZZADMÁNYOKBAN

szervenők találnak
o o gyógyulást. o o

Teljes penzió (lakás, kénesfürdők használata és étkezés) napi 5 koronától feljebb. Munkás sanatoriumban (lakás, kénesfürdők használata és étkezés) napi 2 koronáért. Egy rekesz lithimnos savanyuvíz 25 és fél o o literes üveggel 5 korona. o o o

Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomero szabályzóval.

A munka képesség 20 % nagyobb mint bármely más sajtónál.

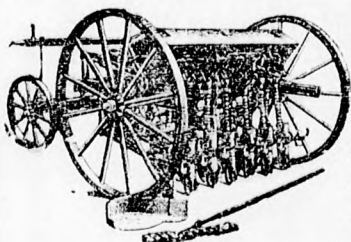
Hydraulikus sajtók.

Szőlő és gyümölcs zúzók

és bogyó morzsolók.

Teljesen felszerelt szűretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők. Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „SYPHONIA“ gyümölcs és szőlővessző permetezők.

A legjobb **VETŐGÉPEK**

Mayfarth Ph. és társa legújabb szerkezetű

„AGRICOLA“ (tolóvetőkerék-rendszer) vetőgépei

Mindennemű mag- és különböző magmennyiség számára váltókerekek nélkül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tűnnek ki. A lehető legnagyobb munka, idő- és pénzmegtakarítást teszik lehetővé. Különlegességeket széna- és szalmaprések kézi használatra, kukorica morzsolók, cseplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekek, hengerek és boronákban a legújabb rendszer és elismert legjobb alkotás alkalmazása mellett gyartanak és szállítanak.

MAYFARTH PH. és Társa

gandaszági gépgyárak, vasöntődék és vashámorművek.

Alap. 1872.

BÉCS, III Taborstrasse 71.

880 munkás.

Kitüntetve több mint 490 arany, ezüst és bronz éremmel, az összes nagyobb kiállításokon. Részletes árjegyzék ingyen. — Képviselek és viszont elárusítók kerestetnek.

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Közzétételei árak:
 Előfizetés egy évre . . . 5 korona.
 Hónapról-hónapról . . . 12
 Félévre: negyedévre . . . 5
 Hírlevele . . . 20

László József
 kiadó és laptulajdonos.

Szentmiklósi József
 felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon: 275.
 Kéziratok nem adatkak vissza.

Gyógyítás.

Debreczen, augusztus 25.

A nagy szünidő immár nyugovóra hajlik s a tanítóság — rendes szokása szerint — az új tanévet megelőzőleg gyűléseket tartott, melyeken az iskolai élet köréből fontos kérdéseket beszéltek meg,

Kiemeljük e gyűlések jellemző jegyeként, hogy az anyagi kérdések kezdenek immáron háttérbe szorulni, noha volt erről szó most is; szükség is volt rá, mert a hivatalos körök által is elismert sok és jogos panaszuk van a tanítóknak.

E panaszok sürgős orvoslását kérve, de remélve is egyszermind, a mi a közel jövőben, bizonyára közmegelegedésre, be is fog teljesülni, rátértek a tanítási módszer, a tanítóképzés emelésének és az ifjúság erkölcsi élete megóvásának kérdésére.

A tanítógyűlések jelentőségét mi éppen az ilyen nagyfontosságú kérdések alapos előkészítésében, megvitatásában és a rávonatkozó javaslatok benyújtásában látjuk. — Ezek igazolják, hogy gondolkozó, haladni kívánó, önmagát mivelő tanítóságunk van.

A rendes tanítógyűléseknél fontosabbá, jelentőségtelesebbé az teszi az országos bizottság küldöttei, tehát a legkiválóbb erők találkozásának s az egész ország tanítóinak közfelfogása nyilatkozik meg.

Eppen ezért kétszeresen érdekelt ez a kérdés, már csak azért is, hogy ily illusztris gyűlés tanácskozás tárgyává tette, nevezetesen az ifjúság erkölcsi élete megóvásának kérdése. Hogyan? kérdezzük megdöbbenve, veszélyben van az ifjúság erkölcsi élete? Magában a fővárosban még értjük: a nagyváros nem alkalmas hely, sem nálunk, sem máshol arra, hogy az ifjúság erkölcsi érintetlensége éppen megőriztessék. Igen sok kínálkozó alkalom sanda ölyvként áll lesben a gyermekifjura, hogy megszeplözze tiszta, angyali lelkét. De a vidéken is? A kérdéshez az ország különböző részeiből származó küldött szólott hozzá, a bajt senki sem ta-

gadta, a betegség tehát él, már elterjedt, azt tehát gyógyítani kell.

Hogy a gyógyító ir minémű legyen: törvényjavaslat, szabályrendelet, erkölcsjavítóintézetek felállítása, gyermekotthonok, társadalmi akció megindítása, arról most e helyen nem beszélhetünk. Annyi kétségtelen, hogy tenni kell! Azonban az első és legfőbb feladat az lenne, hogy helyes képet nyerjünk magáról a betegségről, annak mai állásáról, a minthogy a gyógyítást a betegség természetének kiismerése kell, hogy megelőzze. A caeni francia tudós társaság nemrég rendezett ilyenén ankétet a normandiai nép erkölcsössége mai állapotának megismerése céljából. Kérdőívet boesátottak ki, mely felöleli a nép erkölcsi életének minden részletét, az alkoholizmust, a ragályos betegségek terjedését, a halálozási arányt, a családi életet, a házastársak együttélését, elválását, az ifjúság erkölcsösségét, az öregek tiszteletét stb. A caeni tudós társaság kezdeményezését a többi vidéki tudományos társaságok folytatják és ezek alapján Franciaország erkölcsi életének teljes képét fogjuk nyerni.

Az országos bizottság felszólalásának tehát egyelőre annyi haszna már is van, hogy rámutatott erre a fontos kérdésre, melytől állami fennállásunk, jövőbeli fejlődésünk igen sok tekintetben függ. A tanítóság megtette kötelességét, az ő kezébe van letéve első sorban a betegség gyógyításának lehetősége is, sőt csakis a tanítóság adhat teljes és hű képet a magyar nép erkölcsi állapotáról. Mert ebből kell kiindulni, a családi élettől függ az ifjúság erkölcsisége s éppen azért igen melegen pártoljuk az országos bizottság azon határozatát, mely szerint felkérjük az igazgatótanácsot egy általános gyermekvédelmi bizottság megalakítására. Ez a bizottság kiterjesztheti figyelmét az egész országra, de első sorban arra kell törekednie, hogy tiszta képet kapjon az ország népességének erkölcsi állásáról, hogy a bajt ősmerve, kereshesse a gyógyítás titkát.

A tanítósággal karöltve a középiskolai tanárok is régóta figyelik

az ifjúság erkölcsi életének hanyatlását, nem egy tanácskozásukon volt róla szó, úgy hogy igen kívánatos, hogy e kérdésben az egész hazai tanítóvilág egyesüljön a közös baj megfigyelésére s az óvszerek fölfedezésére.

Üdvözöljük a magyar tanítószágot e hozzájuk méltó akció megindításáért.

A fényképészek iparosok.

A miniszter döntése.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, augusztus 24.

A kereskedelmi miniszterium elvi jelentőségű döntést hozott a kamarák javaslata alapján s a sokszorosító műipari foglalkozások közé sorolta a fényképészeket:

A miniszternek most érkezett rendelete így szól:

Hivatali elődeim több ízben kijelentették, hogy a fényképészet s annak bármely neme nem ipari foglalkozás, hanem teljesen szabadon, minden megszorítás nélkül gyakorolható művészi ág, melynek védelme a szerzői jogról szóló 1884. XVI. t. cz. VI. fejezetében szabályozva is van, minélfogva a fényképészet nem tartozik az ipartörvény rendelkezései alá.

Ezen kijelentés dacára sem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy — bár fényképészet jelenlegi fejlettsége mellett gyakran művészi értéket megközelítő alkotásokat mutat fel — művészetnek még sem tekinthető, miután annak művelése szakszerű tanulás útján hosszabb-rövidebb idő alatt elsajátítható, a benne megnyilatkozó némi művészi vonást pedig a műipar egyéb ágai sem nélkülözik.

Indittatva érzem tehát magamat, hogy valamennyi kereskedelmi és iparkamara és az Országos Iparegyesület egybehangzó véleménye alapján kijelentsem, miszerint a fényképészet és ezzel kapcsolatban a cinkográfia, a fénynyomat (heliotypia) a fényképi kőnyomat (fotolitografia) és a reztyémetszet (heliogravure) műiparnak, még pedig sokszorosító ipar egyik válfájának tekintendő s így ezen iparosok az 1884. XVI. t. cz. VI. fejezetében iktatott ipartörvény rendelkezései alá tartoznak. A szerzői jogról szóló 1884. XVI. t. cz. VI. fejezetének rendelkezései mellett a fentebbi kijelentés annál inkább helyett foglalhat, mert az utóbb idézett törvény VI. fejezetében a fényképészet által előállított művek gépi utánképzése,

közzététele és forgalomba helyezése iránti védelemről van szó, a most közzétett kijelentés pedig a fényképészetnek és a felsorolt többi foglalkozásnak az ipartörvény szempontjából való minősítésére vonatkozik.

A fentebbi kijelentésből következik, hogy a megjelölt iparosok mindazt kötelesek teljesíteni, a mit az 1884. XVII. t.-cz. valamely képesítéshez nem kötött ipar gyakorlásánál megkövetel; következik továbbá, hogy a megjelölt iparokban alkalmazott segédszemélyzet az 1891. XVI. t.-cz. 2. §-ában felsorolt egyéb feltételek fenforgása esetében az illetékes betegsegélyző-pénztárnál bejelentendő.

A fényképészet ezek szerint ipari munka lévén, kiterjednek arra az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. XIII. t.-cz. rendelkezései is.

Tekintettel azonban a fogyasztó közönség igényeire, melyek a fényképészetnek épen a vasárnapokon való üzemeltetését is kívánatosá teszik, a fényképezésnek a törvényes munkaszüneti napokon való szabad gyakorlását a belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök és a földmívelésügyi miniszter, valamint a horvát-slavon-dalmáciai bán urakkal egyetértőleg továbbra is megengedem s nevezettek hozzájárulásával az 1891. XIII. t.-cz. 3 §-ában nyert törvényhozási felhatalmazás alapján a hivatali elődöm által 1892. évi márczius hó 5-én 14837. sz. alatt kiadott rendelet II. A. 1. alatti részének határozmányait egyidejűleg a következő határozmányokkal egészítem ki.

„p.) a fényképész iparnál.“

Az ugyanezen rendelet II. B. pontjához pedig a következők rendelem:

„Szent István király napján a fényképezés egész napon át végezhető.“

Ezen rendeletem kihirdetése napján azonnal hatályba lép.

Felhivom ezekhez képest a hatóságot, intézkedjék aziránt, hogy a fényképészeknél alkalmazott tanoncok részére záros határidő alatt szabályszerű tanoncszerződés állíttassék ki s hogy az azoknál levő egyéb alkalmazottak, a mennyiben az 1884. XVII. t.-cz. végrehajtása iránt 1884. évi aug. hó 26-én 39266 sz. alatt kiadott földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteri rendelet 27. §-ának első és második bekezdésében jelzett alkalmazottaknak tekinthetők, szintén záros határidő alatt munkakönyvvel elláttassanak és az illetékes iparhatóságnál bejelentésenek. Kötelezendők továbbá a felsorolt iparosok, hogy az 1891. XIV. t.-cz. 2. §-a értelmében biztosításra kötelezett alkalmazottaikat záros határidő alatt az illetékes betegsegélyző-pénztárnál jelentésük be.

Megjegyzem végül, hogy azon iparosok, a kik a fényképészetet s a fentebb elősorolt egyéb iparokat ezen rendelet életbeléptekor már gyakorolják, ezen rendelet életbeléptétől számított három (3) hónap alatt ezen üzletükhöz szükséges iparigazolványért az illetékes elsőfoku iparhatósághoz szabályszerű bejelentést tartoznak tenni. A mennyiben a bejelentés a jelzett határidő alatt az iparhatósághoz beadatik, a bejelentés elintézéséig az ipar folytatható, míg azon fényképész stb. ellen, a ki ezen kötelezettségének eleget nem tesz, a jelzett határidő lejártá után az 1884. XVII. t.-cz. 4. §-ába ütköző kihágás miatt az eljárás megindítandó.

Felhivom a hatóságot, hogy jelen rendeletemet, tudomás és alkalmazkodás végett közölje a hatósága területén levő első foku iparhatóságokkal (iparhatósággal) s egyúttal ezen rendeletem közhírré tétele s a hatósága területén levő fényképészek stb. iparosok külön értesítése iránt haladéktalanul intézkedjék.

UJDONSÁGOK.

Megszökött szerelmeseik.

A jó barát.

Egyik bájos kis művésznőnek, a ki nek erényéről sokat tart a világ s ő maga is, ott tölti a nyarat egy közeli kedves faluban, a hol pompás a levegő és soka megyebeli gazdag gavallér. De sok a fővárosi uriember is, a kik nagy buzgalommal rajongják körül a szőke kis művésznőt. Háza — amolyan poétikus, zsalugáteres falusi ház, nagy verandával s udvarán ősi diófa — valóságos központja a közérdeklődésnek s éjszakánként egymással versenyez ott a három részre csábitott egyetlen cigánybanda az édes ablakai alatt.

Legbuzgóbban egy fővárosi gazdag ifju csapta a szelet a divettenek s mint ilyenkor már szokás, ígért kacsalábon forgó tündérpalotát, táltosokat és gyémántbányát egyetlen esőért.

De mind hiába. A művésznő hü maradt valamennyi udvarlójához, kitüntette valamennyit s egygyel sem akart kivételt tenni.

Az aranyifjuság kétségbeesett, de reménytelenül is tovább rajongott, bizott és csábitotta három részre a cigánybandát éjszakai zenére.

Néhány hét előtt a gazdag fővárosi gavallérnak táviratot hozott a posta. — Abban a táviratban az állott, hogy tüstént vissza kell mennie *Budapestre*. Kétségbeesetten sietett fölkeresni legjobb barátját s átadva annak a tárczája tartalmát, így szólt:

— Itt van, öregem, háromszáz forint. Nekem el kell utaznom, légy szíves, udvarolj a nevemben a kis édesnek lágyítsd meg a szívét; mondd, hogy imádom . . . a költségedre hagyom ezt a pénzt. Remélem, mire visszajövök enyém lesz a nő s tiéd a halám.

A jó barát — mondja a krónika — hiven teljesítette a megbízatást. Udvarolt, puhította a gyémánt keménységű szívét és minden jónak festette a távollevő barátját. A cigány még buzgóbban húzta és szólt a pezsgős palack a nap minden szakában . . .

A pesti gavallér időnkint leveleket irt a jó barátjának, de csak ezt kapta válaszul:

„Nehezen megy. De talán mégis sikerül.“

Naponta kapott levelet s naponta küldött ilyen választ.

Néhány nap előtt a válasza elmaradtak, a fővárosi gavallér nyugtalanodni kezdett, de mikor táviratára sem

kapott választ, üzletének veszélyeztetése mellett is hirtelen *utra* kerekedett s lerándult a kis faluban.

Első útja természetesen az a zsalugáteres házacska volt . . . és a házacska üresen várta. Rohant a jó baráthoz, az nem volt többé a szállóban.

Aggodalmas szívvvel rohant a többi pajtáshoz s ott végre megtudta: a kis Istennő három nap előtt elment a jó baráttal — nászutra.

Az ifjuság erkölcssei.

Aradi átirat Debreczen tanügyi hatóságaihoz.

Az „Arad-Vidéki Tanító-Egylet“ által megindított mozgalom az ifjuság erkölcsének megóvása czéljából immár országos jellegűt öltött s a „Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága“ Kovács Vincze javaslatára a többek között is elhatározta, hogy felhívja Magyarországon minden törvényhatóságot: *alkossanak olyan szabályrendeletet, mint Aradvármegye, eltiltván a 15 éven alóli fiú és 14 éven alóli leánygyermekeket a nyilvános mulatóhelyektől és különféle dorbézolásoktól.*

A szabályrendelet azonban nem eleget, ha anuak végrehajtásáról nem történik gondoskodás.

Es itt a legelső feladat a tanítókra vár. Ez vezette *Aradvármegye* királyi tanfelügyelőségét az alábbi körirat kibocsátására, mely tegnap érkezett mintakép *Debreczenbe*:

Valamennyi állami és községi elemi iskolai tanítónak!

Aradvármegye törvényhatósága 820. 901. kgy. sz. alatt a 15 éven alóli fiú- és 14 éven alóli leánygyermeknek nyilvános mulatóhelyekről való távollatása tárgyában szabályrendeletet alkotott, a mely a f. évi július hóban a m. kir. belügyminiszterium részéről is megerősítést nyert.

Ezen szabályrendeletből, — mely a vármegyei alispán ur f. évi 19721. sz. átirata szerint minden tanítónak megküldetett, nyilvánvaló, hogy Aradvármegye törvényhatósága mennyire szíven viseli a fiatalság erkölcsének megvédelmét, mily hathatós eszközzel, szükség esetén §-okkal igyekszik segítségére lenni a tanítónak nehéz kötelessége teljesítésében.

Most tehát, midőn az elérni óhajtott nemes czél tudatában rendelkezésünkre áll az eszköz is, bátran kiléphetünk a térre, — mely minden tanító előtt nyitva áll.

Szentesítse meg a czél itt is az eszközt, legyen minden község felvilágosztatásának alapja a tiszta erkölcs, melynek minél magasabb nivója minden tanítóra nézve a legszebb dísz-oklevél.

Felhivom ennél fogva tanító urat, hogy a vezetésére bizott iskolákban (mindennapi, ismétlő, gazd. ismétlő, iparostanoncz) ezen nagy köszönetet érdemlő szabályrendelet intencióit megismertetni s az abba kitűzött fontos feladat megoldásánál közreműködni igyekezzék.

Aradon, 1902. augusztus 15-én.

Kovács Lajos,
kir. s. tanfelügyelő.

* **A király mint diák.** A gráci „Taggespost” egyik munkatársa véletlenül megtalálta a királynak egyik órarendjét. A mely szerint Ferencz József főherceg középiskolai tanulmányait végezte. A főhercegeknek, tudniillik Ferencz József, Ferdinánd Miksa és Károly Lajos testvérfőhercegeknek az órarend szerint hétköznapokon reggel fél hétkor, ünnepeken hét órakor kellett felkelnök. Aludni pedig este 10 órakor mentek, kivétel nélkül mindennap. A tanulás órák szerint volt beosztva, mint a nyilvános iskolákban. Így heti négy óra volt megszabva a számtan számára. Hittant heti 2 órában, történelmet és német nyelvet heti 3 órában adták elő a professzorok, a földrajz számára heti 1 és fél óra és a latin nyelv számára heti öt óra volt megszabva, Ezenkívül 4 óra a francia, 3 óra az olasz, 2 óra a magyar és egy óra a cseh nyelv tanulásra van szánva hetenkint. A király felsőbb katonai kiképzetése 1844-ben vette kzzdetét.

* **Tóth Miklós temetése.** Tegnap délután kísérték el utolsó útjára a László nyomda egyik korán elhalt szedőjét Tóth Miklóst. A nyomda egész személyzete elment a halottas házhoz, hogy bucsut vegyen Tóth Miklóstól, hogy egy utolsó istenhozzádot mondjon neki. Elvitte magával e nyomda gyönyörű koszoruját, odahelyezte a szeretett néhai szaktárs koporsójára. Gyászbeszédet Grünfeld Herman betűszedő szaktárs mondott a koporsó felett. A beszéd könnyekig megindító, megható bucsuzó volt a szaktárstól, aki immár elköltözött oda ahonnan nincs visszatérés. Egy szem sem marad szárazon az egész gyülekezetben... Elvitték szegény Tóth Miklóst oda, — ahol edes a pihenés, oda, — ahol: Nem fáj többé semmi.

* **Verekedő napszámos.** Tegnap délután berugott állapotban nagy lármát csinált a pesti soron Nagy Gábor napszámos. Erővel belekötött az utcán békesen haladó emberekbe. Többek között Gellér súlyos sérülést szenvedett. A sebesültet dr. Szentpály Béni vette ápolás alá, míg a garázda napszámost, aki Debreczenből már örökre ki van tiltva, lezárták.

* **Talált kulcsok.** Bara Sándor 72 számú rendőr tegnap este a Népkerben. Két kulcsot talált. A kulcsok egy dróttal vannak összekötve. Ugyancsak találtatott e hó 23-án a mike pércsi uton a városi faraktár közelében hat darab kulcs. Igazolt tulajdonosaik a rendőrségen átvehetik a kulcsokat.

* **A bosszuálló borbélysegéd.** Gálj Aladár borbélysegéd az éjjel levette a Nyugoti-utcán özv. Aitner Sándorné borbély ezégérjét és összetörte. Állítása szerint azért tette, mert neki ott kellett hagyni a fodrásznót, mivel az nagyban üzte a leánykerítést. Ez ügyben a további vizsgálat megindított.

* **A titokzatos fogoly.** Rejtélyes embert tartóztatott le még május 31-én a trieszti rendőrség. Az illető Paganelli Józsefnek mondja magát. Azt állítja, hogy 1753-ban, Anconában született. Az apja Paganelli Adolf, az anyja Bellini Róza volt. Szabó mesterséget tanult, de

később felesapott tengerésznek. 20 éves korától 8 éven át szabósegéskedett Brüsszelben Tennissel Teodornál. A legutolsó három év alatt sok külföldi városban járt, a többek között Budapesten is. — Triesztbe Anconából és Velenczéből ment, de ezekben a városokban ismeretlen. — Ezeket az állításait nem tudja igazolni. Két pénztárczát találtak nála, amelyben 705 frank arany és papírpénz, több korona és fillér volt. A trieszti rendőrség azzal a megkereséssel küldte meg a budapesti főkapitányságnak a személyleírását, hogy személyazonosságát a személyleírás nyomozást. Kiderült ugyanis, hogy Lucaru-ben már le volt tartóztatva, ahol Cellet Jules Feliciennek nevezte magát. Valószínű, hogy nemzetközi szélhámos az illető.

* **Angelottiné jutalomjátéka.** A Bika szállóban estről-estre kiváló művész-társaság szórakoztatja a közönséget. Angelotti igazgató nem riad vissza semmi áldozattól, hogy régi hírnevét továbbra is fenntartsa a debreczeni közönség előtt. A iöbbi művészek között elsőrangú művésznő Angelottiné, a ki sokoldalú művészetével kedvence a közönségnek. A jeles művész ma tartja jutalomjátékát. Reméljük, hogy ez alkalommal nagyszámú közönség fog gyönyörködni a jeles művésznő játékában. Kedvezőtlen idő esetén a jutalomjáték holnap tartatik meg.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök utazása.

Bécs, augusztus. 25. (Saját tudósítónktól.) Széll miniszterelnök Buchsba. Darányi miniszter ma délelőtt Budapestre utazott.

Vonat összeütközés.

Kassa, aug. 25. (Saját tudósítónktól.) Ma reggel 3 órakor a 15 sz. személyvonatot Lacsiona fürdő megállóhelyen való tartózkodása alatt egy gépvonat utól érte és az összeütközés következtében az utolsó öt kocsik kisklott. Emberéletben nem esett kár. A kisklott kocsik ma reggeli 6 órára már beemeltettek és azóta a vonatok rendesen közlekednek. A vizsgálat folyamatban van.

Történelmi emlék.

Nagy-Enyed, augusztus 24. (Saját tudósítónktól.) Miriszló község határában az 1601-ben Mihály oláh vajda ellen nyert győzelmes csata színhelyén a megyei történelmi társulat emléket állít. A felavatás szept. 11-én lesz.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A megszőkött zárgondnok. Spiró Jenő, aki mint említettük körülbelül százezer korona beszédett házbér elsikkasztása után megszőkött, nemesak mint zárgondnok követett el büncselekményeket, hanem magánosokat is megkárosított és pedig jelentékeny összegek erejéig. Teljes bizalommal viseltettek

iránta, mint tizenhét bérház birói zárgondnoka iránt s ha valahol bizalmatlanságot észlelt, rögtön elővette a birói végzést, mely őt mint föltétlenül megbízható embert igazolja. Ezzel mindenkit lefegyverezett. Se szeri, se száma azoknak a kereskedőknek, iparosoknak és házmestereknek, akiktől nagy összegeket kicsalt. Az utóbbi időben óriási mennyiségben vásárolt mindenféle értékes ékszert, díszműveket és azokat ládászámra küldte ismeretlen helyre, vagy eladta. Kapitány Bálint Elemér-utca 5. szám alatti házmestertől a legnagyobb fűfanggal kicsalta évek hosszú során át megtakarított vagyonát, hétezer koronát, az ugyanazon házban lakó Lovasi Ferencztől pedig egy jövedelmező állás ígéréssel kölcsön vett 3800 koronát. Baranya Sándor, Hernád-utca 45. szám alatti házmesternek 1100 koronájába került a zárgondnok ur magas pártfogása, fivérének, Baranya Józsefnek pedig 1200 koronájába, Dóka Károly, István-ut 67. szám alatti házmester tizenhét év alatt összekuporgatott egész vagyonát, 5110 koronáját siratja. A zárgondnok ur mindenkit megcsalt és meglopott, aki csak a közelébe ért. Spiró mióta Debreczenből, szülővárosából elkerült a legnagyobb fényűzés és pazarlás között élt, valóság-gal szórta a pénzt, a lóversenyen igen nagy összegeket vesztett s mindez megfoghatatlanul senkinek sem tűnt föl, bár számadásai nem igen lehettek rendben, mert kiadott lakásokat a bíróságnál üreseknek jelentette be s az azokért befolyt béreket zsebrevágta. Ezt a műveletet hosszabb időn át folytatta. de senkinek sem jutott eszébe a számadások helyességéről meggyőződést szerezni. Az okozott kár a százezer koronát jóval meghaladja. Spiró és neje már hosszabb idő óta tanultak angolul s minden jel arra mutat, hogy a szökésre hosszabb időn át készülődtek és Amerikába igyekeztek.

REGÉNYCSARNOK

A SZERELEM HATALMA.

Regény.

Írta: Jablonczay Kálmán.

(Folytatás)

X.

Vissza hazafelé.

Valami fenséges természetesen csak a távolból nézni — midőn az apró fényes kvarczokból élő porhalmaz, a vihar által a magasba ragadtatva — különféle figurákban üzik a fényes pusztaság felett. Azt hinné a bálmuló szem, hogy azon a tájon, a hol a sánum dühöng ragyogó ezüst hegyek alakulnak és tünekeznek a szem látóhatárában.

Majd egy pillanat alatt, talán égi vezényszóra — az orkán dühöngése meg áll, a magasba felemelkedett portenger, mint esendes sűrű eső, saját súlyának nehézségéről száll alá — a napsugarak keresztül szűrődve a ragyogó esőn, annak kvarczos fényes kövein megtörve, az összes színeket teremtik meg. A dühöngő sánum szelének korbácsolásától elhuzódott utasok ilyenkor vannak a legnagyobb veszélyben.

A felragadott homoknak teméte-lensége, a lehullás alkalmával 4—5 láb vastagon takarják be a pusztaság felületét. És jaj annak az utasnak vagy karavánnak, kik ezen lehulláskor egy helyben maradnak.

Folyt. köv.

Remekírók Képes Könyvtára

KIADJA A LAMPEL R.-FÉLE (WODIANER F. és FIAI) cs. és kir. udvari könyvkereskedés BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21.

Az első gyűjtemény a magyar könyvpiacra, amely egyöntetű díszes könyvtári kiadásban felöleli egy magyar remekírók, valamint a világ-irodalom klasszikusainak színét javát.

Minden kötetet a szerző arcképe és kiváló magyar és külföldi művészek illusztrációi díszítik. A remekművek teljes megértését életrajzi bevezetések, jegyzetek és magyarázatok segítik elő.

A BEVEZETÉSEK SZERZŐI:

Ábrányi Emil
Alexander B.
Ambrus Zoltán
Angyal Dávid
Bánóczy József
Balassa József
Beöthy Zoltán
Dóczy Lajos
Endrődi Sándor
Ferenczi Zoltán
Haraszti Gyula
Hegedűs István
Hévesi Sándor

Junius (Z. Kiss B.)
Kossuth Ferenc
Négyessy László
Palágyi Menyhért
Radó Antal
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Szász Károly
Váczy János
Váradi Antal

kihívez még sok díszes
név fog csatlakozni.

A magyar és a világirodalom kincsesháza.

SZERKESZTI:

RADÓ ANTAL

Az egyes kötetek mind egyforma alakban, szép és tiszta nyomással egyöntetű, tiszteres színnyomatu díszes be-kötési táblában jelennek meg, rajta az illető író arany-domborművü arc-zképével.

A könyvszekrénynek, a legékebb szalonban és az egyszerű polgári otthonban egyaránt, e gyűjtemény nemcsak tartalmánál, hanem külsejénél fogva is feltűnő ékessége lesz.

A magyar remekírókat illusztrálják:

Bihari Sándor
Garay Ákos
Gergely Imre
Hegedűs László

Neogrady Antal
Réthi Lajos
Telegdy László
Tull Ödön

Zichy Mihály és mások.

A külföldi remekírókat kiváló külföldi illusztrátorok képei ékesítik.

A gyűjtemény 50 kötet.

Megjelent már a következő hét kötet:

- I—II. **Petőfi összes költeményei.** Bevezette Ferenczi Zoltán.
- III—IV. **Kisfaludy Sándor összes költeményei.** Bevezette Junius.
- V. **Shakspeare remekei I.** Bevezette Alexander Bernát.
- VI. **Molière remekei I.** Bevezette Haraszti Gyula.
- VII. **Tóth Kálmán válog. költeményei.** Bevezette Endrődi S.

RÖVID IDŐKÖZÖKBEN KÖVETKEZNEK:

(A kiadóczka fenntartja az esetleges változtatás jogát.)

VIII. *Benczúr Dániel:* Munkái.
IX. *Schiller F. J. gyűjteményei.* Ford. Dóczy Lajos.
X. *Madách Imre:* Az ember tragédiája és egyéb munkái.
XI. *Kossuth Lajos:* Válogatott Munkái. Sajtó alá rendezte Kossuth Ferencz.
XII. *Homeros:* Iliász. Ford. Kemény (Kempf) József.
XIII. *Tóth László:* Válogatott Munkái.
XIV. *Shakspeare:* Remekai. II.
XV—XVI. *Kisfaludy Károly:* Válogatott Munkái.
XVII. *Reményi Gyula:* Munkái.
XVIII. *Heine:* A Dalok Könyve. Ford. Endrődi Sándor.
— *Tegnér:* A Prithiof monda.
XIX—XX. *Széchényi István:* Mtel. Világ.

XXI. *Kazinczy Ferencz:* Válogatott Munkái.
XXII. *Goethe:* Válogatott költeményei. Ford. Dóczy Lajos.
XXIII. *Kölcsey Ferencz:* Válogatott Munkái.
XXIV. *Molière:* Remekai. II.
XXV. *Zrínyi Miklós:* Munkái.
XXVI. *A Régi Magyar Költészet.* (XVI. és XVII. század.) Balassa Bálint. — Tinódi Sebestyén. — A Kurucz Költészet — Gyöngyösi István.
XXVII. *A Régi Magyar Költészet.* (XVII. század és XIX. század eleje.) Faludi Ferencz. — Virág Benedek — Gvadányi József.
XXVIII. *A Nibelung Ének.* Ford. Szász Károly.

XXXIX. *Garay János:* Válogatott Munkái.
XXX. *Pázmány Péter:* Válogatott Munkái.
XXXI. *Shakspeare:* Remekai. III.
XXXII. *Fürdői:* A Sahnáméból. Ford. Radó Antal.
XXXIII—XXXV. *Vörösmarty Mihály:* Munkái.
XXXVI—XXXVII. *Byron:* Don Juan Ford. Ábrányi Emil
XXXVIII. *Homeros:* Az Odyssea. Ford. Kemény (Kempf) József.
XXXIX. *Csokonai:* Válogatott Munkái.
XL. *Leopardi:* Összes költeményei. Ford. Radó Antal.
— *Musset:* Válogatott költeményei. Ford. Radó Antal.
XLI. *Goethe:* Faust. Ford. Dóczy Lajos.

XLII. *Mikes Kelemen:* Törökország levelei.
XLIII. *Shakspeare:* Remekai. IV.
XLIV. *Aischylos, Sophocles, Euripides:* Válogatott Munkái. Ford. Váradi Antal, Zilahy Károly, Kemény (Kempf) József és Radó Antal.
XLV. *Deak Ferencz:* Munkáiból.
XLVI. *Katona József:* Válog. Munkái.
XLVII. *Virgilius:* Aeneis. Ford. Paróti Szabó Dániel. A fordítást javította Radó Antal.
XLVIII—XLIX. *A Magyar Népköltészet Kincsesháza*
L. *Bajza József:* Válog. Művel.
* A csillaggal jelzett írók abban az immár közeli időpontban fognak megjelenni, a mikor a törvény szerint közkincsé válnak.

A Remekírók Képes Könyvtára a következő kiadásokban kerül forgalomba:

- Az 50 kötet ára fűzve 200 korona.
- Az 50 kötet ára vászon diszkötésben, többszörös színnyomatban, az írók dombornyomásu arcképével 250 korona.
- Az 50 kötet ára amatőr felbörkötésben 500 korona.

Ugy a fűzött, mint a kötött kiadás 3 koronás, az amatőrkötés 10 koronás havi részletek mellett kapható. Az első részlet lefizetése után a gyűjteményből a folyó 1901. év végéig a már megjelent első hét kötet szállítatik. Az első hét kötet tehát már ez évben birtokában lesz a megrendelőnek. A sorozat többi kötetei sorrendben szállítatnak a pontosan betartott havi részletekkel szemben, évente legalább hat kötet.

A megrendelési feltételekből kitűnik, hogy a kiadóczg valóban azt tartotta első sorban szem előtt, hogy e nagyszabásu gyűjtemény, a magyar és a világirodalom kincsesháza, a legszerényebb viszonyok között élők otthonát is ékesíthesse. **Napi 10 fillér megtakarítással** oly kincset szerezhethet bárki magának, a mely értékét változatlanul megőrzi nemzedékeken keresztül, s apáról fiúra közvetíti a világ szellemóriásainak páratlan hagyatékát.

Sziveskedjék e rendelőjegyet bármely könyvkereskedés címére kitölteni és a könyvkereskedésnek megküldeni.

MEGRENDELŐJEGY

..... könyvkereskedő urnak

Ezennel megrendelem a Remekírók Képes Könyvtára I. sorozatát 50 kötet. Lempel Róbert (Wodianer F. és Fiai) kiadása. Ara remek diszkötésben 250 kor. Évente 6 kötet jelenik meg.

A részletek a szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én Önnek fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítve nincs. A részletek be nem tartása esetében a folytatásos kötetek a részletek pótlásáig visszatarthatók; a lejárt s le nem fizetett részleteket Önnek jogában áll portókölség hozzászámítása mellett postai megbízással beszélni, melynek be nem váltása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a rendelés vételára esedékesse válik. A megrendelés vissza nem vonható.

A fenti előfizetési feltételeket tudomásul veszem és ezek alapján ezennel megrendelem a fentnevezett munkát 250 kor. vételárárt, fizetendő 3 koronás havi részletekben és kérem az első hét kötet megküldését. Az első részlet utánveendő.

Külön kikötés:

Lakhely és kelet:

Név:

Állás:

Tessék olvashatvan aláírni.

Az illetéki díjegyzeik 30. letele útjában megjelölendő.